

Rozbor stanoviska MZ ČR
Odboru dohledu nad zdravotním pojištěním
k problematice proplácení transportů zemřelých pojištěnců VZP
ze dne 25.1.2017

Ministerstvem zdravotnictví ČR bylo odpovězeno na písemný dotaz Bc. Davida Borovičky, jednatele Pohřebního ústavu ELPIS, zasláný k rukám ministra zdravotnictví JUDr. et Ing. Miloslava Ludvíka, MBA, dne 19.12.2016. K vyřízení byla věc přidělena Ing. Heleně Rögnerové, ředitelce Odboru dohledu nad zdravotním pojištěním a písemné vyhotovení odpovědi bylo zpracováno Mgr. Janem Zaplětalem. V dotaze (resp. stížnosti) Bc. Davida Borovičky bylo poukazováno na problematiku spojenou s (ne)proplácením realizovaných transportů zemřelých pojištěnců VZP (ale i jiných ZP) z místa úmrtí nebo místa nálezu na pitvu a z pitvy, jakož i nákladů s tímto souvisejících.

Dle názoru MZ ČR:

- A. Vztah VZP a pohřební služby je vztahem soukromoprávním a věcně příslušným orgánem k řešení sporů je civilní soud.
- B. Pro posouzení toho, k čí tíži má jít případné pochybení lékaře při vyplňování příkazu k transportu zemřelého je rozhodující obsah smlouvy s VZP.
- C. Smlouva mezi pohřební službou a VZP by měla obsahovat pravidla pro úhradu i sankce za nedodržení závazných právních předpisů i jednotlivých smluvních ujednání.
- D. Pokud věc není „ošetřena“ smlouvou s VZP a pohřební službě byla způsobena škoda (odmítnutím ze strany VZP proplácení transportu zemřelého), je možno požadovat náhradu po poskytovateli zdravotních služeb, který žádanku nesprávně vyplnil (tedy lékaře).
- E. Podmínky a výše úhrady za transporty zemřelých vyplývají ze zákona č. 48/1997 Sb., zákon o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů:

§ 39

Prohlídka zemřelého pojištěnce a pitva

*Hrazenou službou je i prohlídka zemřelého pojištěnce, pitva, přeprava k pitvě k nejbližšímu smluvnímu poskytovateli, který je schopen určený druh pitvy podle Listu o prohlídce zemřelého provést, a přeprava z pitvy do místa, kde ke smrti došlo, popřípadě do místa pohřbu, je-li toto místo stejně vzdálené nebo bližší než místo, kde osoba zemřela. **Hrazenou službou není anatomická pitva a soudní pitva a přeprava k takovýmto pitvám a z nich.***

Vyhláškou č. 134/1998 Sb. se stanovuje:

Kapitola 8

Doprava a náhrady cestovních nákladů

1. Doprava

Dopravou se rozumí součást zdravotní péče, která je poskytována pracovištěm zdravotnické záchranné služby (dále ZZS), dopravní zdravotní služby (dále DZS) nebo jinými subjekty, které splňují stanovené podmínky podle zvláštních předpisů.

1.1 Doprava zahrnuje

1. *převozy pacientů*
2. *převozy doprovodů pacientů*
3. *infekční převozy pacientů*
4. *jízdy vozidly ZZS*
5. *převozy patologických novorozenců a novorozenců s nízkou porodní hmotností*
6. *leteckou přepravu*
7. *převozy na pitvu a z pitvy*
8. *dopravu zdravotnických pracovníků v návštěvní službě*
9. *dopravu lékařů v LSPP*
10. *dopravu transfúzních přípravků, speciálních léčivých přípravků, tkání a orgánů k transplantaci, dopravu lékaře nebo jiného zdravotnického pracovníka ke specializovanému a nezbytnému výkonu.*

1.1.7 Převoz na pitvu a z pitvy

Převoz na pitvu a z pitvy se vykazuje výkonem dopravy s pevnou sazbou na jeden ujetý kilometr. Jízda nevytíženého vozidla bez zemřelého se nevykazuje.

1.2 V sazbě za jeden km je zahrnuto:

1. *příjem požadavku*
2. *zpracování a třídění informací*
3. *zadání realizace posádky vozidla*
4. *jízda k pacientovi a k zemřelému při převozu na pitvu a z pitvy*
5. *odborné naložení pacienta a jeho převoz do zdravotnického zařízení, popřípadě do místa určení*
6. *odborný dohled a nezbytná péče v průběhu převozu*
7. *průběžná komunikace s dispečinkem*
8. *předání pacienta ve zdravotnickém zařízení, popřípadě v místě bydliště nebo v místě určení*
9. *návrat na stanoviště*
10. *úklid, desinfekce a příprava vozidla.*

Ze stanoviska MZ ČR doslovně citujeme: „Přestože v jednotlivých případech mohou být náklady na přepravu zemřelého vyšší, než je skutečnost, v průměru budou odpovídat reálně vynaloženým prostředkům“. (!!!)

2.4 Přistavení vozidla a jízda zpět na stanoviště

Ve všech případech *mimo* převozů pacientů včetně infekčních a *převoz na pitvu a z pitvy* vykáže zařízení všechny ujeté kilometry, včetně přistavení vozidla a jízdy zpět na stanoviště, pokud nebyla jízda přerušena cestou k dalšímu převozu.

Místo a čas zahájení a ukončení výkonu musí být vždy uvedeno v příslušné dokumentaci.

(NEROVNOST PODMÍNEK JE V TOMTO PŘÍPADĚ ZCELA NAPROSTO ZJEVNÁ)

F. **Dle názoru MZ ČR:** „V případě osoby neznámé totožnosti nebude možné, aby byla její přeprava uhrazena z veřejného zdravotního pojištění, neboť není zřejmé, zda se jedná o osobu účastnou v systému zdravotního pojištění, a v případě, že ano, ke které zdravotní pojišťovně příslušela“.

G. U soudních a anatomických pitev určuje osobu povinnou k úhradě přepravy zemřelého ustanovení § 88 odst. 5, 6 zák. č. 372/2011 Sb., zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách):

(5) Soudní pitvy provádí poskytovatelé v oboru soudní lékařství. *Převoz těla zemřelého k soudní pitvě a zpět zabezpečuje a hradí orgán činný v trestním řízení, který ji nařídil. Rovněž hradí i veškeré další náklady s pitvou spojené.*

(6) Anatomické pitvy mohou provádět pouze univerzitní vysoké školy, které mají akreditovaný bakalářský nebo magisterský studijní program, jehož absolvováním se získává odborná způsobilost k výkonu zdravotnického povolání, na k tomu určených pracovištích; lze je provádět, pokud byly splněny podmínky pro použití těla zemřelého podle tohoto zákona. *Převoz těla zemřelého k anatomické pitvě a zpět, provedení této pitvy a uložení těla zabezpečuje a náklady hradí univerzitní vysoká škola.*

Poznámka: Není vůbec pamatováno na případy, které by mohly nastat (a v minulosti i nastaly), kdy bude nutno např. provést transport lidského kosterního nálezu, který podle závěru ohledávajícího kriminalistického experta, zpravidla forenzního antropologa, (nikoliv soudního lékaře), je starší 20. let. Tedy případu, kdy je zcela zřejmé, že od úmrtí člověka již uplynula doba rozhodující pro rozhodnutí o promlčení podezření ze spáchání trestného činu vraždy. V těchto případech se soudní pitva policejním orgánem nenařizuje, neboť k tomu není důvod. Avšak lidské pozůstatky nelze ponechat na místě nálezu a je nutno tyto převést k pohřbení. (Kdo převoz kosterního nálezu provede a kdo mu za to uhradí nezbytné náklady???)

Dle názoru MZ ČR: „Z povahy věci by měl transport hradit ten, kdo si jej objednal“.

Může však nastat situace, kdy transport neobjedná NIKDO. Pokud se jedná o kosterní nález, jak výše zmíněno, policejní orgán soudní pitvu nenařizuje, a tedy ani neobjednává transport předmětných lidských pozůstatků a oznamovatele nálezu rovněž nelze považovat za objednavatele.

Odpověď zcela vágní. Tedy ani na tuto otázku nedokázalo MZ ČR odpovědět.

H. **Podle názoru MZ ČR:** „U nepojištěného cizího státního příslušníka je nejdříve nutné vyřešit otázku, kterým právním předpisům má daná osoba podléhat. Jedná-li se skutečně o osobu, která podléhá právním předpisům v oblasti sociálního zabezpečení jiného členského

státu EU (EHP, Švýcarska), mělo by se na převoz takového pojištěnce hledět jako na nezbytnou péči, neboť ta se poskytuje stejně, jako by se jednalo o českého pojištěnce. Jelikož navíc platí zásada stejného zacházení, je třeba uzavřít, že byla-li by stejná péče hrazena pro českého pojištěnce, musí být hrazena i zahraničnímu pojištěnci ze země EU. Náklady by tedy měla výpomocně převzít zvolená česká zdravotní pojišťovna a následně je přeúčtovat kompetentní instituci zdravotního pojištění v zahraničí“.

Opět odpověď, resp. názor, v rovině čistě teoretické. Realita je však taková, že VZP (ani jiná ZP) tyto skutečnosti zásadně nezkoumá, natož aby je v praxi řešila a příkaz k transportu VŽDY vrací neproplacený pohřební službě. Ta však nemá žádné možnosti, ani prostředky, jak potřebné údaje zjistit, proto příkaz k transportu zůstane opět neproplacen.

I. Ve stejné, čistě teoretické rovině, bylo MZ ČR odpovězeno na část dotazu, která pojednávala o problematice v případě úmrtí migrantů. Opět následovalo několik obecných teorií, avšak závěr zněl, že: *„nelze podat jednotnou odpověď, protože bude vždy záležet na konkrétní situaci dané osoby“.*

Tedy i tato část dotazu zůstala zcela nezodpovězena.

Závěrem nezbývá než konstatovat, že ze strany Ministerstva zdravotnictví ČR, jakožto zřizovatele VZP, nebylo uspokojivě odpovězeno na položené otázky, natož aby byl zpracován jednotný postup, který by se stal závazným pro všechny pohřební služby v ČR.